

До 70-річчя ІРИНИ ВОЛОДИМИРІВНИ КУРАЄВОЇ

17 вересня 2023 р. виповнилось 70 років Ірині Володимирівні Кураєвій — відомому українському науковцю, знаному фахівцю в галузі екологічної геохімії, доктору геологічних наук, професору, завідувачу відділу геохімії техногенних металів та аналітичної хімії Інституту геохімії, мінералогії та рудоутворення (ІГМР) імені М.П. Семененка НАН України.

Майбутня дослідниця народилась у Києві. Саме з цим мальовничим містом пов'язаний захопливий науковий шлях ювілярки, наповнений невтомною натхненною працею та творчими зверненнями. 1977 року Ірина Володимирівна закінчила геологічний факультет Київського державного університету імені Тараса Шевченка (нині національний), здобувши кваліфікацію "інженер-гідрогеолог". А вже 1988 р. на засіданні спеціалізованої Вченої ради Інституту геохімії і фізики мінералів НАН України успішно захистила дисертацію за спеціальністю 04.00.02 — гео-

хімія, ставши кандидатом геолого-мінералогічних наук. Темою дослідження було вивчення фізико-хімічних умов утворення екзогенних ореолів фтору. 1996 року отримала своє перше вчене звання — старшого наукового співробітника за цією ж спеціальністю і за три роки, 15 грудня 1999 р., у спеціалізованій Вченій раді ІГМР НАН України захистила докторську дисертацію за темою "Геохімія міді, цинку, кобальту, нікелю у ґрунтах України". 2014 року отримала вчене звання професора.

Варто наголосити, що наукове зростання і становлення І.В. Кураєвої відбувалось у стінах Інституту геохімії і фізики мінералів НАН України (з 2006 р. — Інститут геохімії, мінералогії та рудоутворення ім. М.П. Семененка НАН України). У різні роки вона обіймала посади молодшого, старшого та провідного наукового співробітника, вченого секретаря Інституту, а також завідувача відділу геохімії техногенних металів та аналітичної хімії. Окрім того, Ірина Володимирівна є вченим секретарем Секції геології, геофізики та географії Комітету з Державних премій України в галузі науки і техніки.

Важливо згадати і про її педагогічну діяльність. З 1992 р. на засадах сумісництва вона викладала для студентів геологічного факультету Київського національного університету імені Тараса Шевченка, а з 2005 р. — для студентів кафедри екології Відкритого Міжнародного університету розвитку людини "Україна" такі спецкурси: "Економічна геологія", "Фізико-хімічні методи при проведенні геохімічних пошуків корисних копалин і еколого-геохімічних дослідженнях",

"Методика еколого-геохімічних досліджень", "Хімія з основами біогеохімії", "Утилізація і рекуперація відходів", "Управління поводження з відходами".

Під керівництвом Ірини Володимирівни троє молодих науковців здобули вчений ступінь кандидата наук: О.В. Яковенко (2012), К.С. Злобіна (2013), Ю.Ю. Войтюк (2013).

Основний напрям наукових досліджень Ірини Володимирівни стосується проблем геохімії хімічних елементів у ґрунтах та інших природних біокосних системах, а також особливостей їх міграції в умовах техногенезу. Вона вперше виявила закономірності розподілу форм знаходження важких металів у ґрунтах України і встановила основні фізико-хімічні характеристики ґрунту, що впливають на їхню рухомість, з'ясувала відмінності розподілу та міграції важких металів у ґрунтах природних і техногенних ландшафтів нашої держави.

Сьогодні коло наукових інтересів І.В. Кураєвої пов'язано з розробкою нових методик комплексного еколого-геохімічного картування і наукових засад для створення ґрунтово-геохімічного моніторингу як складової частини екологічного моніторингу України, а також структури банку еколого-геохімічних даних. Важливим напрямом її діяльності є розробка методичних прийомів оцінювання і прогнозу екологічного стану техногенно забруднених територій під впливом підприємств різного профілю та міських агломерацій як середовища проживання людини і біоти. Успішно Ірина Володимирівна досліджує геохімічні процеси техногенної міграції токсичних елементів у різних компонентах навколишнього середовища (ґрунти, поверхневі та підземні води, рослинність), на основі експериментальних даних і математичного моделювання геохімічних процесів виявляючи фізико-хімічні параметри формоутво-

рення мікроелементів у ґрунтових відкладах і форми їх водної міграції, а також широко застосовує результати досліджень еколого-геохімічних показників для розробки системи оцінювання геохімічної трансформації техногенно забруднених територій і принципів біогеохімічного районування України.

Оригінальність і актуальність отриманих наукових результатів беззаперечно визнані науковою спільнотою, що підтверджується престижними вітчизняними відзнаками — Премією імені В.І. Вернадського (1996) за роботу "Геохімія мікроелементів та її прикладне значення" (у співавторстві із Едуардом Яковичем Жовинським) і Державною премією України в галузі науки і техніки (2006) за роботу "Геохімія техногенезу: токсичні елементи в навколишньому природному середовищі України" (у складі колективу із восьми лауреатів). Ці результати викладено у понад 160 опублікованих наукових працях, серед них сім монографій.

Свій ювілей Ірина Володимирівна зустрічає у повному розквіті творчих сил, сповнена планів щодо подальшої наукової діяльності в області екологічної геохімії, урбоекології та геохімії техногенезу.

Колеги, співробітники, редколегія та редакція "Мінералогічного журналу" сердечно вітають Ірину Володимирівну Кураєву з ювілеєм, зичать доброго здоров'я, невичерпної енергії, працьовитості, здійснення намічених планів, творчих успіхів та ініціатив у багатогранній і плідній науково-педагогічній і суспільній діяльності, а також завжди залишатись взірцем елегантності та жіночності.

Нехай множаться гаразди в житті, повниться радістю душа, збуваються всі мрії та надії, тепло рідних і близьких надійно захищає від життєвих негараздів, а кожен день наповнюється корисними справами та земними радощами!

Надійшла 23.06.2023